

MĚLI JSME ŠTĚSTÍ, ŽE JSME MĚLI DIVADLO

Rozhovor se zakládajícím členem souboru Šupina Vodňany Zdeňkem Plachtou

Uspořádal jsi dnes na Divadelním Pikniku Volyně vzpomínku na Františka Zborníka. Určitě sis při tom intenzivně připomněl, jak váš soubor Šupina vzniknul.
To ano. Odešli jsme tehdy v roce 1974 z Lidového divadla, byla to generační záležitost, obměna.

Chtěli jste divadlo dělat po svém?

Vlastně ano. Nejdříve jsme dělali jenom věci už napsané, pak začal František i sám tvořit a už to jelo, jedno za druhým. Ale začátek byl ještě dříve, protože se s Františkem známe od dětství. Jeho i moji rodiče hráli ochotnické divadlo, nazkoušeli Muže v ofsajdu a my jsme v tom hráli kompars. Bylo nám kolem deseti let. Oba jsme vzpomínali na představení v Blatné, kde jsme od nějaké paní dostali čokoládové bonbony. Náš první honorář. Po škole se pak František vrátil a přivedl spolužáka Jardu Dejla a bylo to.

A už v té době jste inscenovali pro Františka typické metaforické a muzikální tituly?

Přesně, směřovalo to k tomu víc a víc, ke konci existence Šupiny už to byly velké obrazy, kterým jsem snad ani nerozuměl. Ale to už bylo na úplném konci.

Dotknul se vás nějak fakt, že jste začali být vnímáni jako velmi silná generace amatérských divadelníků a Šupina získávala významný věhlas?

Že bychom to nějak prožívali, to snad ani ne. Ale divadlo nás hodně bavilo a díky němu jsme se za totality dostali do Londýna, Vídně... Díky mnoha účastem na Jiráskově Hronově jsme se stali známými a pod dohledem jsme byli vysílání reprezentovat. Ale bylo nám jasné, že jsme měli štěstí patřit k špičkovým souborům.

V roce 1990 Šupina zanikla. Bylo to nějakým přirozeným vývojem?

František se stal starostou, nebyl na to čas, pak navíc odešel do České Lípy a bez něj to nešlo. Až po dvaceti letech vzniklo Divadlo pod Plachtou, kdy přišel můj syn s kamarády, že chce dělat divadlo a já jsem jim v tom pomohl

Zdeněk Plachta a František Zborník (vpravo) na fotografii z inscenace Johanka 1920 z roku 1984

a napsal jim nějakou ptákovinu. Ale udělali jsme čtyři inscenace a už jsou vyčerpaní. Je to logické, dnes mají vedle divadla mnoho zájmů. My jsme měli jenom divadlo. I když to bylo v nešťastné době, měli jsme štěstí, že jsme měli divadlo i jako únik. Na sklonku osmdesátých let už režim pátral, zda neděláme něco protistátního. A bez Františka pak nebyla síla, která by soubor udržela pohromadě, on byl motorem všeho. Napsal, zrežíroval a my jsme mu pomohli se vším okolo.

Kolik členů Šupina v dobách největší slávy vlastně měla?
Bylo nás tak dvacet, včetně techniků a podobně.

Část se samozřejmě protáčela, ale existovalo silné, asi opatnáctičlenné jádro. Kromě mě a Františka i zmíněný Jarde Dejla, který pak odešel do Třebíče, manželé Hálovi. Alenka Hálová působí dodnes v divadle v obci Homole. Jmenuje se ŽAS a hrají v něm jen ženy. Je pro mě velkou záhadou, že se těch patnáct ženských za těch třináct let ještě neporvalo.

POD VŠÍ TOUTO SRANDOU JE VÁLKA

Rozhovor s režisérem Janem Julínkem

Proč právě Jak jsem vyhrál válku, čím vás tato satirické téma zaujalo a jak jste se dostali k textu?

Tento text jsme měli připravený už strašně moc dlouho, a letos k němu nějak nazrála doba a obsazení. Myslíme si, že se tam krásně snoubí vojenská absurdita a absurdita života celkově s vážnou linkou. Bavilo nás, že děláme komedii s vážnějším poselstvím.

Čerpáte z osobních zkušeností z vojenského prostředí?

Nejsem si jistý, jestli někdo z nás byl na vojně, myslím si, že spíše ne. Já osobně jsem na vojně nebyl, možná proto o tom dělám divadlo. Kdybych tam byl, možná to nebudu tahat na jevišti.

A jak probíhala vaše následná práce s textem? Na jevišti byla cítit řečnická atmosféra...

Čerpali jsme z dramaturgie Hynka Bočka a Milana Schejbal, kterou jsme seškrtili, upravili pro své potřeby, přidali některé své prvky a spoustu zcizovacích efektů.

Kolik prostoru dáváte prostoru pro improvizaci a personalizaci ve smyslu práce s místem? Dneska jste zmínili v představení Krumlov i

Piknik, bývá to tak častěji nebo jsme speciální?

Těžko říci, toto byla teprve druhá repríza představení. V tomto útvaru pro improvizaci není příliš prostor. Možná to tak nevypadá, ale veškeré zcizovky jsou přesně nastavené. Samozřejmě, dnes se Krumlov doslova nabízel, byl to takzvaný šrapnel. Já jsem ani nevěděl, že to tam kluci dají. Takhle je to v pohodě, tak si s tím hrát můžou, ale obvykle je to opravdu pevně svázané.

A na zkouškách prostor pro improvizaci je? Jak tam pracujete s herci?

První fáze našich zkoušek probíhala tak, že do toho všichni vymýšleli spoustu blbostí a co nejvíce hloupostí. Ty, které jsme tam nechali, jsme poté pilovali. Takže ten prvotní nápad vzešel ze zkoušení a improvizčních cvičení, ale potom už to bylo zasazeno napevno, při představení to mají zakázáno.

Co vás vedlo k tomu zapojit hudebně-taneční vložky? S textem příliš často nesouvisely.

Prostě nás to baví, chtěli jsme tam dát i jiný prvek, který by nebyl založen na vojenském drilu. Snažili jsme se proti

té nesmyslné armádní mašinérii, která stejně nefunguje, postavit prvky civilního života, kromě hudby tím myslím třeba linku s vykřičeným domem.

Používali jste také celou řadu různorodých prvků, které se často střídaly.

Zamýšleli jsme to tak, aby sdělení přišlo až na konec. Vážná linka celou dobu probíhá pod textem, ale chtěli jsme, aby si to divák uvědomil až v závěru, že přes veškerou legraci (tedy pro diváky, kteří se bavili, pro diváky, kteří se nebavili tak ne) se zde odehrává životně důležitá linka, že pod veškerou touto srandou je neustále válka. Zároveň je potřeba si z toho neustále dělat humor, abychom se z toho nezbláznili.

A myslíte si, že to diváci cítí? Přece jen, válka je nám dnes docela vzdálená.

Já necítím, že to hrajeme o druhé světové válce, ale o válkách obecně, a ty se přeci jenom stále objevují, sice ne na našem území, ale v televizi, denně se o tom mluví, minimálně tím spousta lidí straší. Takže nějakou představu lidí určitě mají. Je to především, jak jsem říkal, o absurditě války.

Anežka Malčíková

DOBRÝ VOJÁK GOODBODY

Román Patricka Ryana *Jak jsem vyhrál válku se za víc než půlstoletí své existence stal nespornou klasikou válečné humoristické literatury* a i jeho dramaturgie z pera Milana Schejbala a Hynka Boučka je již ověřeným textem, který se nedávno po letech vrátil na jeviště příbramského Divadla Antonína Dvořáka. Pro divadlo se ovšem nejedná o apriori výhodný, okatě se nabízející materiál: román je psaný v ichformě a pracuje s principem, který literární teorie označuje pojmem nespolehlivý vypravěč. V tomto případě je tím vypravěčem vojenský důstojník Goodbody, který podává čtenáři svůj entuziastický výklad o svých válečných úspěších. Komika knihy spočívá v tom, jak mezi řádky vnímáme, o jakého neschopného naivu se jedná, s jakým opovržením a výsměchem s ním jednají všichni v čele s jeho vlastními vojáky a jakou nesmyslnou shodou náhod se mu daří ve vojenské kariéře postupovat dál a dál.

Tuto možnost by divadlo v ryzí podobě skýtalo pouze v případě, že by se kniha inscenovala jako monodrama: rozehrávají-li se situace z knihy situačně, ochuzujeme se o primární zdroj komiky předlohy a zbudou nám jednotlivé groteskní výjevy z Goodbodyho nezaslouženě vítězného tažení válečnou Afrikou a Evropou za druhé světové války. Ani to ovšem vůbec není málo a divadlo naopak skýtá možnost tyto výjevy rozehrát s metaforickou vynalézavostí a bezmála kabaretním smyslem pro humor.

Tímto směrem se (v duchu dramaturgie) vydává i inscenace Jana Julínka — a to, podotkněme rovnou, se zřetelnými úspěchy. Celý soubor SemTam-Fóru má vytříbený smysl pro potřebnou nadsázku a zejména velký triumf nejen v představiteli majora Goodbodyho (Mikuláš Múdry), ale i trojice jeho spolubojovníků, kteří leckdy přebírají hlavní pozornost a dokonce i part vypravěčů. Pěkně vycházejí zcizující odskoky hudební i literární (včetně Jiráskovy Lucerny) či odkaz na paralelně probíhající zájezd do Českého Krumlova, který z Volyně odlákal notnou část festivalových hostů. Volyňské představení se vyznačovalo přesvědčivou energií a nasazením — ani ty ale nedovedly vždy zastrýt jistou epizodičnost celku, jež je ovšem (jak už bylo řečeno) patrně neodstranitelnou vlastností výchozího materiálu.

Jejím následkem si potom (nerad) v hledišti kladu některé otázky. Třeba jestli některé situace přeci jen netrvají neúnosně dlouho. Jestli se (třeba ve scéně s plynovými maskami nebo s autem) výtvarný princip neokouká podstatně dříve, než přijde (tušená) pointa. Jestli není řečová vada Gibsonové až moc razantní na tak rozsáhlou plochu a jestli Arkdustův démonický smích, byť jistě míněný parodicky, časem nepřejde v protivně mechanickou univerzální tečku. A jestli by celé věci neslušelo přeci jen přesnější tempo střihů mezi jednotlivými situacemi, zrychlení a lehké až středně těžké prokrácení: 130 minut se mi na takto anekdotický formát zdá přeci jen jako poněkud velkorysá délka s ohledem na to, že vztahy mezi Goodbodym a ostatními vojáky jsou od začátku nastaveny dosti čitelně a není příliš kam je gradovat.

SemTamFórské *Jak jsem vyhrál válku* bylo v mých očích nesmírně příjemným komediálním divadlem, u něž jsem se mnohdy nahlas zasmál. Jen, zdá se mi, plynulo o něco povlovněji a trvalo o něco déle, než by mu v ideálním případě slušelo. I tak za ně ale děkuji.

Michal Zahálka

Oceňuju jejich zápal.

Ivana

Pořád se tam něco dělo, hezky tancovali.

Roderik

Úžasné, jako profíci. A překvapivý závěr.

Jana

Silnější byla první polovina, z druhé bych nechala pouze hlávku zelí.

Eliška

Ještě tomu chybí nadhled.

Eva

Bylo tam vidět, že komedie je nejtěžší žánr a když se to nepovede, tak je to nejenom blbé, ale průser.

Jiří

Krásně to plynulo, neměla jsem pocit, že to trvá tak dlouho.

Jana

FRANCOUZI JSOU VELMI UKECANÍ

Rozhovor s režisérem Lukášem Křížkem

Na začátek říkám „vo“.
Skvělý, děkujeme.

Bylo by nám opravdu lépe kdybychom se v evoluci vrátili k rybám?
To záleží, co myslíte?

Nejsem si jistá.
Já myslím, že pokrok nelze zastavit.

Ted' vážně. Zajímá mě, jak jste přišli k textu současného francouzského dramatika Jeana-Michela Ribese?

Ten text znám čtyři nebo pět let, dostal jsem se k němu ve škole na semináři současné frankofonní dramatiky, představil nám ho přímo překladatel Petr Christov. Když jsme se v souboru rozhodovali, co bychom chtěli zvolit, tak jsem si řekl, že bychom mohli vyzkoušet tuto předlohu, také proto, že je to netradiční formát. Ve tvaru, ve kterém inscenujeme, nebyl autor ještě v České republice pořádně uvedený.

Dá se předloha považovat za absurdní?

Jsou to mikropříběhy, které skončí dříve, než začnou. Ribes ke hře píše takovou hezkou předmluvu,

že je text o kotrmelcích, o věcech, které nečekáme a je nutné se s nimi nějak vypořádat. Absurdita je v tom obsažena, ale nemyslím si, že je to čisté absurdní drama. Spíš jsou situace trochu vykloubené, někam posunuté a je to víc hra a hříčka ve všech významech. Nemyslím si, že se inscenace dá jednoduše zařadit, ty hříčky vycházejí z jednoduchých, reálných situací a jen občas jsou vyhnané ad absurdum, a to se projevuje v jazyce a ve způsobu, jak se textu pracuje s informacemi.

Na textu se vám líbila hlavně hra s jazykem?

Taky. Ač to slovo nemám rád, musím říct, že se mi líbila hlavně hravost textu. Významů se tam dá najít více. Můžeme říct, že je to absurdní, hříčkovité, komedie a můžeme i říct, že je to něco, co nás nutí přemýšlet o smyslu a významu. Hledali jsme v textu spoustu různých detailů a zajímalo nás, jak si hraje s divákem a co tam nachází on, jak například vnímá hříčky, protože spousta z nich má úmyslně otevřenější výklad.

Co byste chtěl, aby si divák odnesl,

kromě pobavení hříčkami? Měli jste snahu předat nějaká hlubší témata?

Hlubší témata tam krystalizují a jsou, je na každém, aby si je hledal sám. Je to hra. Chceme, aby si představení s divákem hrálo a trochu ho provokovalo. Není to úplně blbý humor a má další roviny.

Takže hravost je pro vás nejdůležitější aspekt představení?

Ano a kromě toho, jak jsem říkal, že je hra o kotrmelcích, tak je i o lidech a vztazích. V rodině, mezi holičem a zákazníkem... Hra je velmi aktuální a je o lidech a o tom, jak se vypořádávají s věcmi, které přicházejí.

Když je text vystavěn na hravosti, tak jak obtížné je vypoointovat scénky, aby byly humorné?

Humor je obsažený v jazyce a v tom, že situace jsou dobře napsané už v základu. Snažil jsem se pracovat tak, aby humor nebyl jen ve slově, protože Francouzi jsou velmi ukecaní, snažíme se jej podpořit hereckým výkonem nebo drobnou akcí, kterou buď divák postřehne nebo ne. Je zajímavé sledovat, co všechno divák chytí a zda si všimne

drobných detailů, které se snažíme budovat. V textu je spousta francouzských reálií, na které neklademe důraz a jdeme po dramatičnosti.

Bude tento styl tvorby pro vás charakteristický?

Nemyslím si, předtím jsme dělali jednodušší komedie, pak autorské představení, které nás posunulo autorsky.

Nechtěli jsme se vracet o krok zpátky, tak jsme zvolili Ribese. Byl to pro soubor úplně jiný typ zkoušení a jiný typ humoru.

Irena Knetlová

RECENZE

OPRAVDU JSME SI TOHO DNESKA HODNĚ ŘEKLI

Francouzský dramatik a režisér Olivier Py dal jedné ze svých her název Epištola mladým hercům, aby bylo slovo dáno slovu. Při sledování představení Ribesova Divadla bez zvířat jsem si na ten název bezděky vzpomněl, když jsem se snažil pojmenovat hlavní kvalitu Křížkovy inscenace. Režisér evidentně ví, zač je francouzské dramatiky loket, a slovo slovu opravdu dává: metaforičtější obrazy staví jen decentně a na patřičných místech, neexhibuje a nechává herce jednat především slovem. Na dnešní repríze se zdálo, že by si některé herecké výkony zasloužily ještě trochu stáhnout intenzitu dohrávaných emocí, rozhodně je ale inscenace v této nesnadné disciplíně na správné cestě.

Ribesova hra je z těch, jež místo jednoho příběhu nabízí příběhů vícero — příběhy spolu bezprostředně nesouvisí, ba ani se neprolínají, prostě plynou jeden po druhém. Je to lákavé, umožňuje to rozmanitost, pestré herecké příležitosti... Zároveň je to ošemetné, protože místo souvislého celku může docela snadno vzniknout pomyslná „soutěž skečů“. Radarovská inscenace v tomto ohledu dlouho balancuje na hraně. Výtvarné řešení, jež jednotlivé scény odděluje poměrně dlouhými přestavbami podbarvenými hudbou a přitom zprvu jen zdánlivě zbytečně doilustrovává prostředí, dojem rozsekanosti posiluje, a navzdory vyrovnaným hereckým výkonům bez výjimky celého ansámblu jsou už vinou dramatika některé obrazy podstatně silnější/poutavější/vtipnější než jiné. Na první pohled je nespojuje nějaké jednoznačně pojmenovatelné téma, ale spíše obecný pocit větší či menší absurdity, jež obrací reálné životy naruby.

Až poslední obraz v muzeu jako by nad celkem vyklenul jakousi celkovou metaforu, a to jak samotným obsahem, resp. vyzněním textu, tak i inscenačním řešením. Už poslední přestavba se od předchozích nápadně liší — útržky zdánlivě „jednorázových“ malovaných dekorací předchozích scén se vracejí, aby vytvořily dosud nejpůsobivější obraz pro tu závěrečnou. „Rybí“ pointa celé věci potom zpětně ozřejmí i onu zdánlivě nahodile vybranou píseň, která v různých inkarnacích podkreslovala přestavby. Tady se teprve ukazuje, že inscenace je poměrně rafinovaná i v celkové struktuře věci.

Je to celé úkol vysloveně ošemetný — a jakkoliv bychom si mohli postesknout nad zmíněnou nevyrovnaností jednotlivých epizod a obecně usoudit, že pro potřeby českého vnímatele tam toho textu zůstalo pořád ještě dost a dost, jedná se v úhrnu o nesporný úspěch.

Michal Zahálka

JEDNOHUBKY

Líbilo se mi, že představení bylo rozděleno do sedmi kousků, vnímala jsem velký elán, to mám moc ráda. Byl tam vtip, ale i spousta věcí k přemýšlení. Moc se mi líbila scéna Rovnost-bratrství o dvou bratřích, jak jeden z bratrů přišel s tím, že je chytřejší. To se mi hodně líbilo. Hlavně mazanost prvního bratra a naivita druhého bratra.

Martina

Líbilo se mi. Mám rád absurditu. Trošku se mě dotklo, že si dělají legraci z filosofie a filosofů. Moc mě potěšilo herecké nasazení a čistota celého představení.

Radek

Myslím si, že se jim to dneska tady povedlo. Je to náročná látka, jsem ráda, že si ji vybrali a že se s ní popasovali, uvidíme, co na to řekne porota.

Lucie

Moc se mi líbil klasicistní pojeb pana Klingera.

Štěpán

Viděla jsem tenhle titul od jiného souboru, který si s tím neporadil takhle dobře. Je výborné, že umějí pracovat s absurditou a zároveň jsou schopní domýšlet témata a motivy. Hodně mě těšil způsob herectví.

Petra

Nevěděl jsem, co to bude, jen že Ty-já-tr, nějak jsem nevěděl, že to bude absurdní. Prvních pár minut jsem se bavil normálně, pak jsem si říkal, kde je smysl, pak jsem přijal, že je to absurdní a začal jsem se bavit a objevil jsem spoustu dílčích myšlenek, že vzdělání může být ke škodě.

Filip

Ráda bych se stala latimérií.

Iva

Pěkné to bylo, omladina hraje pěkné divadlo.

Láďa

ROZHOVOR

... dokončení ze strany 1

Nenapadlo vás za těch skoro třicet let, že byste s Františkem obnovili spolupráci? Třeba jen autorskou.

Napadlo a chtěli jsme. Chtěl jsem obnovit Šupinu jako takovou, jenže jsem naražil, jeden nejmenovaný člen mi řekl, že už je vyhořelý senior. Houby vyhořelý, blběj jsi, jsem mu tehdy řekl. Bylo to před nějakými osmi lety a sílu jsme podle mě měli. Teď už by to bylo horší. Chtěl jsem dát lidi ze Šupiny dohromady a plánovali jsme s Františkem, že by něco napsal. Část by se dělala v České Lípě, část ve Vodňanech, pak bychom se sjeli na nějaký víkend a dali to dohromady. Spojili bychom soubory, ve kterých František zanechal výraznou stopu. Nevyšlo to, bohužel.

Martin Rumler

OMLUVA

V úvodu titulního rozhovoru v 6. čísle zpravodaje jsme lektorku odborné poroty Janu Sloukovou oslovili v mužském rodě. Poškozená dramaturgyně se v důsledku této chyby celý den snažila účastníky Divadelního Pikniku mnoha rozmanitými způsoby přesvědčit o tom, že je žena. Kdybychom věděli, že naše chyby budou mít vždy podobně zajímavé dopady, rozhodně bychom chybovali mnohem častěji.

POZVÁNKA NA KONCERT

Dnes od 19:30 ve stanu na zahradě Na Nové nečekaně proběhne koncert rakovnické písničkářky známé pod uměleckým jménem Blondýna. Přijďte si poslechnout blondpísň a blondbásně!

PÁTRÁNÍ

Konzumaci alkoholu a podnětné debaty o divadle večer přerušila katastrofa: nejmenovanému uměleckému šéfovi příbramského divadla vypadl šroubek. Kateřina B. rozběhla pátrací akci a s nevyžádanými radami přispěchalo postupně několik desítek "kamarádů". Místo šroubku prý nakonec našli ztracený klíč k inscenaci, který ale překvapivě nikomu nechybí...

PROGRAM

Pátek 5. července 2019

10.30 (sraz Na Nové) Komentovaná prohlídka města Volyně (DP)

14.00 NN DS Břetislav Břeclav / režie: Tomáš Uher
William Shakespeare: **Romeo a Julie**

17.00 MS Diskuse (*Romeo a Julie*)

18.15 NN Divadelní studio Viktorka Holešov / režie: Konrád Popel
Václav Havel: **Audience**

19.30 **Blondýna** - koncert (stan na zahradě) (DP)

20.30 NN Divadýlko na dlani Mladá Boleslav / režie: Petr Matoušek
Alois a Vilém Mrštíkové, Petr Matoušek: **Vávra aneb Všechno, co jste chtěli vědět o Maryše a báli jste se Mrštíků zeptat**

22.30 MS Diskuse (*Audience, Vávra*)

Sobota 6. července 2019

14.00 NN K.V.A.S. Karviná / režie: Lucie Ráčzová, Radka Zapletalová
Tomáš Kovanda: **Projekt N.A.Ď.E.Ž.D.A**

17.00 MS Diskuse (*Projekt N.A.Ď.E.Ž.D.A*)

19.30 NN Divadelní studio D 3 Karlovy Vary / režie: Petr Richter
Tomáš Svoboda: **Srnky**

21.15 MS Diskuse (*Srnky*)

22.30 NN **Šansonový večer Ester Kočičkové a Lubomíra Nohavici** a slavnostní zakončení Divadelního Pikniku Volyně 2019 s vyhlášením výsledků

Zpravodaj celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Piknik Volyně 2019. Redakce: Anežka Malčíková, Irena Knetlová, Martin Rumler, David Slížek. Vydává Volyňská kultura. Náklad 100 výtisků.